

CONCEPT

Werkplan College en Forum Standaardisatie 2013

Van een solide basis naar brede adoptie

Opgesteld door: Bureau Forum Standaardisatie

Versie: 0.98

Status: CONCEPT

Datum: 26 okt. 2012

Documenthistorie			
Datum	Versie	Auteur	Opmerkingen
24-9	0.90	Maarten van der Veen	Eerste opzet
26-9	0.91	BFS	Deelplannen toegevoegd
04-10	0.93	Maarten van der Veen	n.a.v. bespreking BFS
15-10	0.94	Maarten van der Veen	n.a.v. bespreking EL&I, BZK
17-10	0.95	Maarten van der Veen	Input Ludwig Oberendorff verwerkt
19-10	0.96	Maarten van der Veen	n.a.v. 2 ^e bespreking EL&I, BZK
25-10	0.98	Maarten van der Veen/Peter Waters/Ludwig Oberendorff	n.a.v. bespreking J. Van Lunteren N. Westpalm voor Hoorn

Inhoud

Inleiding	3
1.1 Achtergrond.....	3
1.2 Leeswijzer	4
1.3 Kadering van de Activiteiten	4
1.4 Criteria voor het kiezen van nieuwe activiteiten	5
2. De Dossiers in 2013	5
2.1 Overzicht van de activiteiten.....	5
2.2 Activiteiten Forum en College: De rode draad	7
2.2.1 Kerndossier Open Standaarden.....	7
2.2.2. Dossier Voorzieningen.....	7
2.2.3. Adviesdossiers	7
2.2.3 Horizontale dossiers	8
2.3 Deelplannen	9
2.3.1 Kernactiviteit: Open standaarden: Lijsten en Toetsing	9
2.3.2 Kernactiviteit: Open standaarden: Adoptie	11
2.3.3 Kernactiviteit: Open standaarden: Beheer.....	14
2.3.4 Dossier: Voorzieningen.....	16
Voorzieningen	16
2.3.5 Dossier: Vraagsturing	18
Vraagsturing standaardisatie:	18
2.3.6 Dossier: Vraagsturing: Semantiek	20
2.3.7 Horizontaal dossier: Internationaal.....	22
2.3.8 Horizontaal dossier: Communicatie	24

Inleiding

1.1 Achtergrond

Veel maatschappelijke kwesties vragen om intensieve samenwerking tussen overheidsorganisaties onderling en tussen overheidsorganisaties en het bedrijfsleven. Denk aan import en export van containers op Schiphol en in de havens, het gecombineerd afhandelen van vergunningsaanvragen en het borgen van veiligheid bij digitale transacties. Als individuele organisaties gaan samenwerken, moeten ze hun systemen en processen op elkaar gaan afstemmen. Dat geldt niet alleen voor techniek maar ook voor begrippen de te gebruiken infrastructuur en de toegang tot informatie via het internet.

Standaardiseren helpt om vragen burgers en bedrijven snel digitaal te kunnen afhandelen, het meervoudig inwinnen van informatie te voorkomen, om bedrijven en overheden te helpen voortaan elektronisch te factureren, om fraude bij uitkeringen snel te kunnen opsporen en om misbruik van digitale identiteiten te kunnen verhinderen. Standaarden dragen zo bij aan een snelle en betrouwbare gegevensuitwisseling, wat kosten reduceert, dienstverlening verbetert, (internet)veiligheid vergroot en innovatie versnelt.

Forum en College zijn opgericht om standaardisatie te bevorderen waardoor een betere digitale samenwerking tussen overheden en burgers, overheden en bedrijven en tussen overheden onderling mogelijk wordt.

Een solide basis

Het instellingsbesluit van Forum en College is in 2012 vernieuwd en loopt tot 2015¹. De evaluatie die aan het nieuwe instellingsbesluit vooraf ging, toonde aan dat het Forum en College een stevige basis hebben om de activiteiten voort te zetten of uit te breiden. Dit wordt onderstreept door het feit dat de standaardisatieactiviteiten van Forum en College en specifiek het gebruik van open standaarden, zijn opgenomen in de recente beleidsstukken die de Nederlandse eOverheid vormgeven. (Digitale Agenda.nl, I-NUP, het programma compacte Rijksdienst en de daaruit voortkomende I-Strategie Rijk). De naleving van het 'pas toe of leg uit' -regime is bovendien in 2012 opgenomen in de Rijksbegrotingvoorschriften (RBV) en wordt aanbevolen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van gemeenten en provincies.

Van een solide basis naar brede adoptie: aandachtspunten voor de toekomst

Uit de evaluatie van Forum en College en de 'Monitor gebruik open standaarden 2012' komt een belangrijk aandachtspunt naar voren: de beperkte bekendheid van de producten van Forum en College, zoals de 'Pas toe of leg uit' -lijst. Op Rijksniveau zijn hier, zoals geschetst, reeds flinke stappen voor gezet. Bij de overige bestuurslagen is de bekendheid aanzienlijk kleiner.

Omdat Forum en College afhankelijk zijn van signalen uit de omgeving om een goed beeld te krijgen van welke vraagstukken spelen op het gebied van standaardisatie, is het van groot belang dat ook deze overheidslagen College en Forum kunnen vinden.

Om efficiënt en effectief te kunnen werken, zullen Forum en College zoveel mogelijk gebruik maken van de kennis en expertise die reeds in het veld beschikbaar is. Forum en College hoeven niet het gremium te zijn waar alle kennis m.b.t. standaardisatie aanwezig is, Forum en College moeten het gremium zijn dat weet waar deze kennis beschikbaar is en hoe vraag naar deze kennis en het aanbod bij elkaar gebracht kunnen worden. In 2012 is de samenstelling van het Forum aangepast op deze taak. In 2013 zal nog meer dan voorheen ingezet worden op het vergroten van de zichtbaarheid en zal het Forum de expertise van anderen blijven benutten om de spilfunctie bij standaardisatievraagstukken effectief en efficiënt te blijven invullen.

Bij ieder dossier, waar Forum en College in 2013 op inzetten, staan daarom drie vragen centraal:

¹ Zie voor het instellingsbesluit 2012-2015: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2011-23581.html>

- 1) Welk probleem helpt het dossier oplossen?
- 2) Welke partijen zijn bij het dossier betrokken of moeten betrokken worden?
- 3) Op wie is de communicatie van het dossier gericht?

1.2 Leeswijzer

In dit werkplan wordt eerst aangegeven wat de kaders zijn van de activiteiten van het Forum en College. Vervolgens wordt aangegeven welke ontwikkelingen in de omgeving invloed hebben op deze activiteiten en welke criteria door het Bureau zijn gebruikt om tussen activiteiten te kiezen.

Vervolgens staan in hoofdstuk 2 de activiteiten uitgewerkt. Tot slot staat in hoofdstuk 3 een inschatting van de kosten en benodigde fte's om de activiteiten uit te voeren.

1.3 Kadering van de Activiteiten

Het kader voor de activiteiten wordt bepaald door het nieuwe instellingsbesluit en het kabinetsbeleid, zoals de DigitaleAgenda.nl van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en iNUP en de Compacte Rijksdienst van het ministerie van Binnenlandse Zaken². Daarnaast is er een aantal ontwikkelingen in de omgeving die van invloed zijn op de invulling van dit werkplan. Dit zijn:

Nieuw kabinet

Op het moment van het schrijven van het werkplan wordt er een nieuw kabinet geformeerd. Het is nog niet bekend waar het nieuwe kabinet beleidsmatig op in zal zetten, maar het lijkt waarschijnlijk dat de reeds ingezette lijn van besparingen en administratieve lastenreductie belangrijke pijlers zullen blijven voor het nieuwe kabinetsbeleid. Voor het realiseren van deze doelen zijn samenwerking, het slim organiseren van processen en standaardisatie onverminderd van belang. Enerzijds benadrukt dit het belang van de activiteiten van het Forum en College. Interoperabiliteit, het vaststellen van gemeenschappelijke standaarden en begrippen zijn namelijk essentieel voor het realiseren van de boogde doelen. Anderzijds staan Forum en College zelf ook voor de uitdaging om met de beschikbare middelen effectief invulling te geven aan de voorliggende taken.

Monitor gebruik van Standaarden

Uit de jaarlijkse monitor van het gebruik van open standaarden bleek in 2012 wederom dat de bekendheid van Forum en College en specifiek het bestaan van de 'pas toe of leg uit' -lijst met standaarden, bij lagere overheden nog laag is. Gezien de steeds grotere taak waar met name gemeenten voor staan en de rol die standaardisatie hierbij speelt, zullen Forum en College in 2013 de communicatie naar en met gemeenten waar mogelijk intensiveren. Daarbij zal zoveel mogelijk worden samengewerkt met de 'branche-organisaties' VNG en KING, en waar mogelijk ook 'via de band' van de grote leveranciers van gemeenten.

Toetsing voorzieningen

De afgelopen jaren heeft Forum Standaardisatie, op basis van de ervaring die het heeft met het toetsen van open standaarden een toetsingsprocedure opgesteld voor het toetsen van voorzieningen. Het College standaardisatie beslist eind 2012 of en in welke vorm Forum en College een rol gaan spelen bij het toetsen van (basis)voorzieningen. Bij een positief besluit zal het takenpakket van het Forum en College daarop worden aangepast.

---

² Zie voor een korte weergave werkplan 2012:

<https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2012/1105/Werkplan-BFS-2012-gepubliceerde-versie.pdf>

Europese ontwikkelingen

Buiten Nederland zijn er veel ontwikkelingen die van invloed zijn op het werk van het Forum en College. De Europese Commissie heeft in 2010 de Digitale Agenda (2010-2020) voor Europa gepresenteerd. In de Digitale Agenda staan zeven acties voor interoperabiliteit en standaardisatie. In de komende jaren worden deze acties verder ingevuld. Een aantal acties, zoals de aangekondigde verandering op het gebied van standaardisatie en inkoop en de herziening van het Europese standaardisatiebeleid middels een verordening, hebben impact op werk van het College en Forum en daarmee op alle steutelspelers en vormen het uitgangspunt voor de invulling van het internationale gedeelte van het werkplan.

1.4 Criteria voor het kiezen van nieuwe activiteiten

Op basis van het nieuwe instellingsbesluit en de verschillende beleidskaders en de ontwikkelingen in de omgeving in het oog heeft het Bureau Forum Standaardisatie een werkplan opgesteld met activiteiten, die zijn gekozen op grond van de volgende criteria:

- Er moet een duidelijke behoefte bestaan
- Het dossier moet interoperabiliteit bevorderen
- Het dossier moet bovensectoraal zijn of geen eigenaar hebben
- Het dossier moet passen in het instellingsbesluit
- Het dossier moet passen in (één van) de beleidskaders
- Het dossier moet samenhang vertonen met de kernactiviteiten van het Forum en College.

2. De Dossiers in 2013

2.1 Overzicht van de activiteiten

Er is voor gekozen om naast de **kernactiviteiten**, namelijk de adoptie en het beheer van open standaarden en het daartoe bijhouden van lijsten met openstandaarden, met **vraagsturing** te werken om de beschikbare middelen effectiever te kunnen inzetten en meer samenhang te creëren. Voor vraagsturing geldt dat deze activiteiten de kernactiviteiten van het Forum en College ondersteunen. Immers, om effectief te kunnen standaardiseren is het onvoldoende om alleen standaarden te benoemen. Voor effectieve standaardisatie is van belang dat er in concrete casussen en ketens overeenstemming is over de gebruikte semantiek en is het bovendien van belang bij welke processen of bij welke voorzieningen de standaarden een rol spelen.

Uitgangspunt bij vraagsturing is dat partijen het Forum vragen om gericht actie te nemen. Daarnaast zal het Forum altijd vanuit de eigen expertise blijven signaleren en besluiten of er m.b.t. de verschillende onderwerpen activiteiten dienen te worden opgepakt. Door vraagsturing is de expertise van het Forum optimaal beschikbaar voor digitale samenwerking binnen en tussen sectoren en tussen ketenpartijen.

Daarnaast start het Forum in 2013 mogelijk met het dossier voorzieningen. De doelstelling van dit dossier is het toetsen van (basis)voorzieningen en het opstellen van een lijst met (basis)voorzieningen waarvoor het pas toe of leg uit – regime geldt.

Tot slot zijn er voor 2013 twee zogenaamde **horizontale dossiers** benoemd:

Internationaal en Communicatie. Uitgangspunt bij de horizontale activiteiten is dat de ingezette activiteiten hun oorsprong hebben in de overige dossiers en dat het effectiever is ze dossieroverstijgend aan te pakken. Communicatie naar duidelijke doelgroepen bij overheid en markt, staat centraal bij alle activiteiten. Bij het thema internationaal bepalen de overige activiteiten, waar Forum en College in het internationale discours gericht kunnen halen en brengen.

Bij alle ingezette activiteiten is, waar mogelijk, niet alleen de vraag afkomstig van de belanghebbenden, maar wordt ook zoveel mogelijk met de belanghebbenden samengewerkt bij het uitvoeren van de activiteiten. Deze focus op enerzijds vragen en anderzijds de inzet van partijen uit de omgeving van het Forum, helpt om op een effectieve manier mogelijke 'witte vlekken' op het vlak van standaardisatie te signaleren en te adresseren.

Standaardisatie activiteiten		
Kerndossier Open standaarden	Toetsingsprocedure en lijsten open standaarden	Toetsen en toevoegen van (aangedragen) open standaarden aan de lijst
		Inzichtelijk maken van samenhang tussen de standaarden op de lijst
	Adoptie en naleving open standaarden	Stimuleren van het gebruik van de standaarden van de lijst
		Signaleren en agenderen van kansen en/of 'witte vlekken' die adoptie in de weg staan
		Follow up van signalen uit de monitor open standaarden in Forum en College
	Beheer open standaarden	Hulp aan (toekomstige) beheerorganisaties van standaarden
Dossier Voorzieningen	Toetsingprocedure en lijst	Toetsen en toevoegen van (aangedragen) voorzieningen aan de 'overweeg' lijst en vervolgens de pas-toe-of-leg-uit lijst voor voorzieningen.
		Het stimuleren van het gebruik van voorzieningen op de lijst
		Bevorderen transparantie over toepassing van open standaarden binnen e-overheidsvoorzieningen.
Adviesdossiers	Aanpak: nadrukkelijk wordt ingezet op vraagsturing. Door koppeling met een concreet probleem/casus of keten, wordt de meerwaarde duidelijk. E.e.a. naast de structurele taak ook ongevraagd advies te geven.	
	Standaardisatiescan	In kaart brengen van standaardisatie vraagstukken en kansen bij een casus of binnen een keten, met behulp van de standaardisatiescan aanpak
	Semantiek	In kaart brengen van kansen die (gedeeltelijke) standaardisatie van begrippen biedt in een keten of een casus. Scan van oplossingsrichting voor semantische vraagstukken in het stelsel van Basisregistraties. Overzicht en inzicht bieden in de verschillende beschikbare aanpakken (landkaart)
	Authenticatie en autorisatie	Update en aanvulling van de handreiking authenticatie niveaus Opstellen handreiking autorisatieniveaus. (Desgevraagd) standaardisatiescan stelsel eID
	Samenhang basisregistraties Geschiktheid StUF als stelselstandaard	(Desgevraagd) advies over de optimale inzet van standaarden in het stelsel. Inventariseren of StUF gebruikt kan worden als stelselstandaard voor de gegevensuitwisseling tussen de basisregistraties, het gemeentelijke domein en overige afnemers
	Gegevensuitwisseling in WMO en AWBZ keten	Bekeken wordt hoe de gegevensuitwisseling in AWBZ en WMO ketens (verder) gestandaardiseerd kan worden.
	NORA	Bijdragen aan NORA katernen en/of Wiki
Horizontale dossiers		
Internationaal		Bijhouden wat er internationaal speelt, en waar Nederlandse belangen in het spel zijn.
		Daarnaast wordt bijgedragen aan de Nederlandse inbreng op standaardisatiegebied.
Communicatie	Marketing- en communicatieplan	Vaststellen welke doelgroepen Forum en College hebben en hoe deze het best kunnen worden benaderd. Daartoe wordt een (marketing/communicatie) plan van aanpak ontwikkeld.
	Beheer handreikingen	Het beheren en verspreiden van de ontwikkelde handreikingen op een goede manier.

2.2 Activiteiten Forum en College: De rode draad

Hier wordt per dossier samengevat wat de focus van de activiteiten zal zijn in 2013.

2.2.1 Kerndossier Open Standaarden

Open standaarden: De toetsingsprocedure en het beheer van de lijsten:

In 2012 is de toetsingprocedure aangepast waardoor er al tijdens de toetsing van een standaard een duidelijk beeld ontstaat m.b.t. eventuele knelpunten voor adoptie. Daarnaast wordt de toegevoegde waarde en businesscaseinformatie van de standaard tijdens de toetsing nadrukkelijker in kaart gebracht. In 2013 zal voor het eerst getoetst worden aan de hand van deze nieuwe procedure. Ook in 2013 zal de functionele samenhang tussen de standaarden op de lijsten geschetst worden en wordt extra ingezet op bekendheid van de lijsten en de mogelijkheid tot het aanmelden van nieuwe standaarden. Er wordt in het bijzonder ingezet op de bekendheid bij gemeenten via bijvoorbeeld KING en de VNG.

Open standaarden: adoptie:

Het doel van de activiteiten in 2013 is de adoptie van open standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst bevorderen door adoptie-voortgang en barrières voor standaarden te signaleren en adresseren. Waar nodig kunnen vervolgens (aanvullende) adoptie-instrumenten worden ingezet. Nieuw is de herijking, aanvulling en prioritering van adoptie-aanpak door per standaard een marketingplan op te stellen waarbij gericht adoptie-instrumenten worden ingezet. In het plan wordt de communicatie naar de verschillende belanghebbenden opgenomen. Dit zijn zowel belanghebbenden in de (semi) publieke sector als marktpartijen zoals leveranciers van software.

Open standaarden: beheer:

In 2012 is de beheerontwikkelmethode BOMOS vertaald naar de praktijk (BOMOS 2i) Focus 2013: Ontwikkelen van een positioneringplaat van BOMOS t.o.v. andere beheermethoden en promotie van BOMOS om de adoptie van BOMOS te bevorderen Daarnaast zal het Forum het beheer van open standaarden binnen Logius helpen professionaliseren, door een bijdrage te leveren aan het centrum voor standaarden.

2.2.2. Dossier Voorzieningen

In 2011 is voor de erkenning van voorzieningen op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een procedure opgesteld analoog aan de procedure voor het toetsen van standaarden. Na overleg met de Manifestgroep, wordt eind 2012 een aanpak voorgelegd aan het College, waarin een twee stappen structuur wordt voorgesteld: 1) een kwaliteitstoets gekoppeld aan een 'voornemen' -lijst (van die voorzieningen heeft het College het een voornemen ze op de pas-toe-of-leg-uit lijst te plaatsen) en 2) een (beleids)beslissing van het College een bepaalde voorziening - op het goede moment - op de pas-toe-of-leg-uit lijst te plaatsen.

In 2013 worden proces en criteria - in overleg met de stakeholders - verder uitgewerkt en vastgesteld. Daarbij zal hergebruik worden gemaakt van bestaande (kwaliteits)instrumenten (zoals binnen NORA, KING).

Deze procedure (de eerste stap: kwaliteitstoets) zal in 2013 vervolgens worden ingezet voor het toetsen van ca. 2 voorzieningen).

2.2.3. Adviesdossiers

Naast het kerndossier Open standaarden en het dossier Voorzieningen, bestaan de activiteiten van het Forum uit een aantal Adviesdossiers.

Aanpak

Zowel vanuit het College als vanuit het Forum is gevraagd doelgroepen meer leidend te laten zijn bij de agendering van activiteiten van het Forum. Dat geldt voor de focus van alle activiteiten van het forum, en in het bijzonder de adviesdossiers. De concrete meerwaarde van standaardisatie blijkt door koppeling aan een concrete casus, probleem

of keten. Uitgangspunt daarbij is dat partijen concreet vragen om gericht actie te nemen. Dat laat onverlet de structurele taak van het Forum om waar nodig ook ongevraagd advies te geven, en kansen en witte vlekken te signaleren, agenderen en adresseren.

Onderwerpen:

- Standardisatiescan
In 2012 is gestart met het vormgeven van een herbruikbare standaardisatiescan waarmee een sectoren zelf in een specifiek domein kan kijken of standaardisatie in een informatieketen economische winst kan behalen door te standaardiseren; In 2013 zal deze standaardisatiescan getest worden, zal het instrument toegepast worden in maximaal 2 sectoren en zal het instrument zo nodig doorontwikkeld worden.
- Semantiek
In 2013 wordt nadrukkelijk ingezet op het ondersteunen van domeinoverstijgende toepassingen, en concrete casussen of ketens op basis van vraagsturing. In 2012 lag de focus op inzicht en samenhang tussen semantische aanpakken en het ondersteunen van domeinoverstijgende semantische initiatieven. Hiervoor is een eerste versie van de Landkaart semantiek ontwikkeld. In 2013 wordt deze landkaart verder uitgebreid.
Het monitoren en doen van voorstellen voor de ontwikkeling en adoptie van semantische standaarden is een structurele taak van het Forum (conform instellingsbesluit).
- Authenticatie en autorisatie
Ook in 2013 zal het Forum bijdragen aan de onderlinge samenhang en het gericht gebruik van authenticatiemiddelen. De handreiking betrouwbaarheidsniveaus zal worden uitgebreid met machtigingen, wilsbeschikkingen, machine2machine communicatie, retourstromen en single sign on. Uitgangspunt voor overige activiteiten op dit dossier is vraagsturing vanuit de doelgroep.
- Samenhang basisregistraties
In 2013 wil het Forum (mits gevraagd) bijdragen aan projecten van de Programmaraad Stelsel van Basisregistraties (PSB) om een werkend en samenhangend stelsel van basisregistraties te realiseren. Focus ligt hierbij op het beschikbaar krijgen van een vernieuwde stelselcatalogus die zowel duidelijkheid geeft over betekenissen van begrippen als over de geschiktheid van die betekenis voor het eigen werkproces.
- AWBZ, WMO
In 2013 zal het Forum (mits gevraagd) kijken hoe de gegevensuitwisseling in AWBZ en WMO ketens (verder) gestandaardiseerd kunnen worden.
- StUF
In 2013 zal het Forum (mits gevraagd) bijdragen aan een inventarisatie of en hoe StUF gebruikt kan worden als stelselstandaard voor de gegevensuitwisseling tussen de basisregistraties, het gemeentelijke domein en overige afnemers.
- NORA
In 2013 zal het Forum (mits gevraagd) bijdragen aan de (nieuwe) NORA katernen en of de Wiki, waarin de samenhang van de NORA en overige referentiearchitecturen wordt weergegeven.

2.2.3 Horizontale dossiers

Communicatie:

In 2013 ligt de focus van communicatie op verdere uitbreiding van de bekendheid met de activiteiten en resultaten van Forum Standaardisatie binnen de overheid. Daarnaast ligt

de focus op het promoten van de open standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst bij decentrale overheden die aan de hand van een doelgroepgericht marketing-/communicatieplan zullen worden benaderd (i.s.m. KING en ECP o.a.). Hierbij is niet alleen aandacht voor de direct betrokken overheidspartijen, maar zal tevens actief naar relevante marktpartijen, zoals software leveranciers, worden gecommuniceerd.

Internationaal:

De afgelopen jaren is geïnvesteerd in internationale kennisverbreding op verschillende dossiers zoals authenticatie of elektronisch factureren, inbreng van Nederlandse standpunten en participatie in verschillende Europese overleggen. In 2013 wordt deze lijn voortgezet voor de in dit werkplan genoemde thema's.

Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het in begin 2013 op te richten netwerk met Nederlandse standaardisatie vertegenwoordigers en het al langer bestaande netwerk van partnerlanden. Door het inzetten van deze netwerken kan een betere vuist gemaakt worden in Brussel, betere input worden verkregen en meer draagvlak worden gecreëerd

2.3 Deelplannen

Deze paragraaf bevat een uitwerking van alle dossiers in 2013.

In ieder dossier wordt toegelicht wat de aanleiding is voor het dossier en hoe deze zich verhoudt tot de kernactiviteiten. Daarnaast worden de belangrijkste stakeholders benoemd en wordt aangegeven hoe deze betrokken worden bij het dossier. Tot slot wordt per dossier benoemd op welke wijze deze activiteiten voor de dossiers internationaal en communicatie bevatten.

2.3.1 Kernactiviteit: Open standaarden: Lijsten en Toetsing

Open standaarden, lijsten	
Dossierhouder	Maarten van der veen
Forumspponsor	Stuurgroep open standaarden: Wim van Nunspeet; Arianne de Man; Marcel Reuvers; David de Nood.
Aanleiding dossier	<p>Voor een optimale interoperabiliteit tussen overheden onderling, tussen overheid en bedrijfsleven en overheid en burger, is het belangrijk dat er afspraken worden gemaakt over welke gegevens hoe worden uitgewisseld. Deze afspraken worden vastgelegd in standaarden.</p> <p>Als standaarden open zijn dan dragen ze het meest effectief bij aan interoperabiliteit borgen ze bovendien de keuzevrijheid. Open standaarden zijn naar hun aard namelijk niet software specifiek en kunnen door iedere leverancier worden ingebouwd.</p> <p>Het Forum en College beheren 2 lijsten met open standaarden, en volgen en ondersteunen de adoptie van de standaarden op deze lijsten. (Zie ook het instellingsbesluit art. 3)</p>
Relatie standaardisatie, lijsten open standaarden en adoptie.	De lijsten met open standaarden zijn de kern van de standaardisatieactiviteiten van het Forum Standaardisatie en vormen de basis voor de verschillende adoptieactiviteiten die het Forum inzet. Tijdens de toetsing van de standaarden voor opname op de lijst, worden de belangrijkste knelpunten voor adoptie gesignaleerd en geadresseerd, zodat hier vervolgens gerichte adoptieactiviteiten op kunnen worden ingezet.
Probleemhouders, beleidspartners en andere betrokkenen	<p>Wie wordt geholpen met deze activiteiten:</p> <p><i>Primair:</i> Iedere partij die gegevens uitwisselt met de overheid of (semi) publieke sector.</p> <p><i>Secundair:</i> Softwareleveranciers, ICT adviseurs; Standaardisatieorganisaties, Experts en beheerders van de</p>

	standaarden; <i>Beleidspartners:</i> Naast het Economische belang (EL&I), zoals ook verwoord in de digitale agenda is het beleid om te komen tot een efficiënte, compacte overheid belangrijk (BZK) met b.v. het I-NUP/KING een belangrijke beleidspartner. De betrokkenheid van deze partijen is geborgd door als onderdeel van de toetsingsprocedure expertbijeenkomsten en openbare consultaties te houden.												
Specifiek doel	Het beheren van een lijst met open standaarden waarvoor voor overheidsorganisaties een "pas toe of leg uit" regime' geldt. Tevens het in standhouden van een lijst met gangbare open standaarden en een procedure voor het bijhouden van deze lijsten.												
Resultaten in 2013	Uitvoering toetsingsprocedure: 12 aanmeldingen 8 experttoetsingen/consultaties 6 standaarden opgenomen op lijsten 1 verhuizingen van lijst of verwijdering van de lijst Indien niet in 2012 voltooid: - Opstellen (grafische) weergave van samenhang tussen de verschillende standaarden op de 'pas toe of leg uit' -lijst. - Uitvoeren onderzoek naar samenhang tussen beveiligingsstandaarden.												
Resultaten t.a.v. Communicatie	Grotere bekendheid van het bestaan van de lijsten met open standaarden en de mogelijkheid standaarden aan te melden ter toetsing. Specifiek bij (semi) publieke instellingen en lagere overheden. Organisaties zoals KING en SURFNET zijn actieve partners in de communicatie naar deze specifieke doelgroepen.												
Resultaten t.a.v. Internationaal	Halen: Internationale standaarden/richtlijnen voor het toetsen van standaarden in Nederland. Brenge: Nederlandse procedure en ervaringen aanleveren als best practices.												
Risico's	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Risico</th> <th>Impact</th> <th>Tegenmaatregel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Weinig aanmeldingen</td> <td>Matig</td> <td>Bekendheid lijst vergroten Actief benaderen aanmelders</td> </tr> <tr> <td>Hogere complexiteit of gevoeligheid standaarden</td> <td>Hoog</td> <td>Beoordelen of procedure aangepast dient te worden</td> </tr> <tr> <td>Partijen volgen 'pas toe of leg uit' -beleid niet</td> <td>Hoog</td> <td>Actief naleving beleid volgen en adresseren</td> </tr> </tbody> </table>	Risico	Impact	Tegenmaatregel	Weinig aanmeldingen	Matig	Bekendheid lijst vergroten Actief benaderen aanmelders	Hogere complexiteit of gevoeligheid standaarden	Hoog	Beoordelen of procedure aangepast dient te worden	Partijen volgen 'pas toe of leg uit' -beleid niet	Hoog	Actief naleving beleid volgen en adresseren
Risico	Impact	Tegenmaatregel											
Weinig aanmeldingen	Matig	Bekendheid lijst vergroten Actief benaderen aanmelders											
Hogere complexiteit of gevoeligheid standaarden	Hoog	Beoordelen of procedure aangepast dient te worden											
Partijen volgen 'pas toe of leg uit' -beleid niet	Hoog	Actief naleving beleid volgen en adresseren											
Afbakening	Het Forum zal zelf geen standaarden ontwikkelen Het Forum zal niet zelfstandig standaarden door de toetsing procedure begeleiden voor de 'pas toe of leg uit' -lijst.												
Planning	De lijsten worden twee maal per jaar aangepast na de College besluiten (mei en november) Voor de rest activiteiten uit 2012 geldt dat deze naar verwachting in Q1 worden afgerond.												
Besteding budget	Begeleiding toetsingsprocedure: max. € 320.000,- Aanvullende activiteiten: max € 20.000,-												

2.3.2 Kernactiviteit: Open standaarden: Adoptie

Open standaarden, adoptie	
Dossierhouder	Bart Knubben
Forumsponsor	<ul style="list-style-type: none"> • Stuurgroep open standaarden • Voor bepaalde standaarden individuele Forum-leden (zoals Gerard Hartsink voor SEPA) en "sponsors" uit 2de ring (zoals Ron Roozendaal voor IPv6) o.b.v. hun expertise/rol/netwerk.
Probleemhouder s, beleidspartners en andere betrokkenen	<p>Doelgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Primair: organisaties in de (semi-)publieke sector • Secundair: softwareleveranciers en adoptiepartners zoals standaardisatie-organisaties. <p>Beleidspartners:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EL&I – Digitale Agenda • BZK, KING, IPO, UVW, Manifestgroep- iNUP
Betrokkenen	<p>Primaire doelgroep → betrekken bij adoptiebijeenkomsten, handreikingen, monitor bestekteksten, presentaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemeenten: <ul style="list-style-type: none"> o KING (trekker I-NUP) o VNG (I-beleidsvertegenwoordiging) o 100.000+ overleg o G4 overleg o VIAG - Provincies: IPO - Waterschappen: UvW - Uitvoeringsorganisaties: Manifestgroep - Rijk: ICCIO <p>Secundaire doelgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Softwareleveranciers → betrekken bij testsessies en bestekteksten: <ul style="list-style-type: none"> o ICT~Office, Softwarepakketen.nl, OSSLO o Gemeentelijke softwareleveranciers (i.s.m. KING) o DIMPACT en GovUnited - Adoptie-partners, zoals standaardisatie-organisaties → betrekken bij testsessies, BOMOS en bestekteksten <ul style="list-style-type: none"> o Zoals IPv6 Taskforce, Nationaal Forum SEPA-migratie en ISOC.nl
Specifiek doel	<p>Doel: Adoptie van open standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst bevorderen door adoptie-voortgang en barrières voor standaarden te signaleren en adresseren en zo nodig (aanvullende) adoptie-instrumenten in te zetten.</p> <p>Uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rol: Forum is aanjager en heeft expertise, netwerk en middelen. Forum is geen beheerder of gebruiker van standaard. o Maatwerk: Adoptieactiviteiten op basis van knelpunten per standaard. Adoptieactiviteiten kunnen (deels) bestaan uit inzet van 'standaard' instrumentarium van BFS. o Prioriteren: Budget voor adoptie beperkt. Dus selectie van activiteiten, niet overal weinig aan doen o Verbondenheid Forum: Om de kans op succesvolle adoptieactiviteiten te vergroten is het van belang het netwerk en de (domein)kennis van Forumleden zoveel mogelijk in te zetten. o Samenwerking: De adoptieactiviteiten van het Forum worden met verschillende partners in overleg vormgegeven. Welke partners dat zijn, zal per standaard verschillen maar belangrijke partners zijn:

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ECP (bijvoorbeeld voor bijeenkomsten en plugfests) ▪ Beheerders van de standaarden, ▪ Partijen met een adoptiedoelstelling zoals de Taskforce IPv6 ▪ Overige stakeholders: bestaande verbanden, bijeenkomsten en online platformen (zoals LinkedIn-groepen) 												
Resultaten in 2013	<ol style="list-style-type: none"> 1. Herijking, aanvulling en prioritering van adoptie-aanpak per standaard (marketingplan) met gerichte inzet adoptie-instrumenten; 2. Sturing op opvolging adoptieadviezen gegeven door het Forum 3. Monitor van open standaarden beleid (enquête, controle aanbestedingen, jaarverslagen en gebruikscijfers): meer nadruk op daadwerkelijk gebruik en meer betrokkenheid stakeholders 4. Herijking, aanvulling en prioritering van adoptie-aanpak per standaard (marketingplan) met gerichte inzet adoptie-instrumenten: <ol style="list-style-type: none"> a. Bekendheid verhogen <ul style="list-style-type: none"> ○ Informatieve bijeenkomsten bijv. na opname standaard ('coming-out party') ○ Inzet online communicatiemiddelen: website en social media (Twitter en LinkedIn) ○ Artikelen ○ Spreken op congressen/bijeenkomsten ○ Best practices van adoptie van standaarden b. Verbetering implementatie <ul style="list-style-type: none"> ○ Testsessie ('plugfest') ○ Handreikingen (bijv. voor identitymanagement-standaarden) ○ Implementatie-informatie per standaard op website ○ Vergroten betrokkenheid leveranciers c. Ondersteunen verwerving <ul style="list-style-type: none"> ○ Bestekteksten bekend en gebruikt (road show) ○ Bestekteksten nieuw opgenomen standaarden ○ Aanpassing van aanwijzingen voor de regelgeving ○ Vraagbaak, klachtafhandeling en wegwijzer: actieve beantwoording vragen per e-mail/telefoon en online FAQ o.a. over werking 'pas toe of leg uit' en d. Beheer professionaliseren BOMOS om beheerpartijen te versterken 												
Resultaten Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> - Bijdragen aan minimaal 2 congressen, zoals ECP en ICT overheid - Persberichten en tweets bij iedere toevoeging aan de lijst - Intensivering communicatie naar doelgroepen waar adoptie achterblijft, zoals: (semi) publieke instellingen en gemeenten. Direct, waar mogelijk en anders via partijen zoals KING en SURFNET en intensivering communicatie naar leveranciers. 												
Resultaten Internationaal	<p>Halen: Adoptie-aanpakken en ervaringen voor bepaalde (internationale) standaarden hergebruiken of bij aansluiten</p> <p>Brengen: Nederlandse instrumenten voor adoptie aanleveren als best practices voor adoptie, b.v. het adoptie-instrument Integrate, bestekteksten, plugfest etc.</p>												
Risico's	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Risico</th> <th>Impact</th> <th>Tegenmaatregel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Omvang van doelgroep</td> <td>Midden</td> <td>Samenwerking met koepels etc.</td> </tr> <tr> <td>Verschillende type standaarden</td> <td>Midden</td> <td>Inzicht in samenhang</td> </tr> <tr> <td>Geen handavingsinstru</td> <td>Hoog</td> <td>Zoveel mogelijk werkelijk contact houden met verantwoordelijke partijen voor adoptie</td> </tr> </tbody> </table>	Risico	Impact	Tegenmaatregel	Omvang van doelgroep	Midden	Samenwerking met koepels etc.	Verschillende type standaarden	Midden	Inzicht in samenhang	Geen handavingsinstru	Hoog	Zoveel mogelijk werkelijk contact houden met verantwoordelijke partijen voor adoptie
Risico	Impact	Tegenmaatregel											
Omvang van doelgroep	Midden	Samenwerking met koepels etc.											
Verschillende type standaarden	Midden	Inzicht in samenhang											
Geen handavingsinstru	Hoog	Zoveel mogelijk werkelijk contact houden met verantwoordelijke partijen voor adoptie											

	ment voor adoptie		
Afbakening	Activiteiten worden alleen op verzoek (vraaggestuurd) en/of in samenwerking met betrokkenen uit het veld georganiseerd.		
Planning	<p>Q1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Herijking adoptieaanpak (marketingplan); - Meetinstrument aanscherpen voor monitoring; - Inrichten vraagbaak, klachtafhandeling en wegwijzer - Lancering besteksteksten (road show) - Bestekteksten nieuw opgenomen standaarden <p>Q2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Adoptiebijeenkomst (bijv. testsessie of 'coming out'-party); - Aanwijzingen voor regelgeving aangepast; - Publicatie artikel; - Presentatie tijdens congres; <p>Q3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Publicatie Best Practices; - Adoptiebijeenkomst (bijv. testsessie of 'coming out'-party); - Rapportage monitor - Bestekteksten nieuw opgenomen standaarden <p>Q4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Publicatie handreiking; - Adoptiebijeenkomst (bijv. testsessie of 'coming out'-party); - Presentatie tijdens congres; - Publicatie artikel <p>Continu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sturen op opvolging van adoptie-adviezen - Uitvoeren vraagbaak, klachtafhandeling en wegwijzer - Inzet online communicatiemiddelen - Actualiseren implementatie-informatie per standaard op website - Vergroten betrokkenheid leveranciers 		
Besteding budget	<p>Intern BFS: 1,5 fte intern</p> <p>Extern:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marketingplan adoptie 40.000 euro • Monitoring 75.000 euro • Inrichting vraagbaak 30.000 euro • Opstellen handreiking 20.000 euro • Nieuwe bestekteksten 20.000 euro • Adoptiebijeenkomst (test en coming out) 3*10.000 = 30.000 euro • Adviesvragen uitwerken PM, uitwerken vragen om te komen tot input voor vraagsturing 		

2.3.3 Kernactiviteit: Open standaarden: Beheer

Open standaarden, beheer	
Dossierhouder	Marijke Salters
Forumsponsor	Simon Spoomaker
Aanleiding dossier	Eén van de criteria voor toevoeging van een open standaard op de pas toe of leg uit lijst is het open beheer voor de standaard. Als het open beheer niet goed is geregeld, komt de continuïteit van de standaard in gevaar. Goed beheer draagt bij aan de adoptie, acceptatie en kwaliteit van de standaard. Regelmatig struikelen aangemelde standaarden voor de lijst op het punt van open beheer. Het Forum wil daarom graag bijdragen aan professionalisering van het beheer van standaarden.
Relatie standaardisatie, lijsten open standaarden en adoptie.	Organisaties helpen bij de inrichting van beheer om te kunnen voldoen aan de beheercriteria voor opname op de Pas Toe Leg Uit lijst. Advisering voor open beheerprocessen, waardoor een door de stakeholders blijvend gedragen standaard ontstaat. Dit is een absolute voorwaarden voor adoptie
Betrokkenen, hoe	Beheerorganisaties: KING, STuF, presentatie BOMOS, aanbieden quickscan SETU, presentatie BOMOS, aanbieden quickscan STOSAG, presentatie BOMOS, aanbieden quickscan Geonovum, presentatie BOMOS, aanbieden quickscan Logius, Centrum voor Standaarden ICCIO, presentatie BOMOS met positionering
Specifiek doel	Professionalisering van het beheer van standaarden door: Ondersteuning bij het inrichten van het beheer van standaarden Uitwisselen van kennis over het beheer van standaarden via een community. Continue verbetering van de aanpak voor beheer van standaarden.
Resultaten in 2013	Positioneringplaat van BOMOS t.o.v. andere beheermethoden Het geven van inrichtingsadvies aan (beginnende) beheer organisaties van standaarden die dreigen te struikelen over de beheercriteria van de lijst. Hiervoor wordt een quickscan ontwikkeld, die in de vorm van een workshop tot een advies leidt→ minimaal 2 adviezen in 2012. Inbreng van expertise bij de inrichting van het Centrum voor Standaarden van Logius. Dit project faciliteert de organisaties voor standaarden die binnen Logius gebruikt of beheert worden. Zie www.centrumvoorstandaarden.org . Organisatie van een quickscan/ workshop bij twee bestaande beheerorganisatie buiten Logius (SETU, STOSAG) Inrichting online platform voor kennisuitwisseling Promoten van de beheeraanpak BOMOS. Start discussie platform op linked-in
Resultaten t.a.v. Communicatie	Communicatie doel: zorgen voor vindbaarheid en naamsbekendheid van het Forum voor vragen over het beheer van open standaarden. Door: Presentaties op 2 conferenties, verspreiding van de kennis via de publicatie BOMOS2i. Resultaatsverwachting: minimaal 2 nieuwe contacten (buiten het bestaande netwerk) met een vraag over beheer.
Resultaten t.a.v. Internationaal	Vertaling van de beheeraanpak in het Engels en verspreiding via Brussel.

Risico's	Risico	Kans	Tegenmaatregel
	Rolvermenging met de toetsing voor de Pas Toe Leg Uit lijst	Hoog	Bij verwijzing naar de quickscan en het advies de taak en rol van het Forum helder communiceren. Altijd op schrift. Het Forum heeft Slechts een adviserende rol en draagt geen verantwoordelijkheid voor uitvoering en implementatie. Bij toetsing kan altijd blijken dat een advies niet opgevolgd is, of dat uit ervaring van de expertgroep blijkt dat toch niet aan de beheercriteria wordt voldaan.
Afbakening	Beheer van standaarden is een criterium op de lijst, het Forum ondersteunt beheerorganisaties door het delen van kennis, het leveren van advies en het leveren van een methode voor het beheer van open standaarden. Het Forum is niet verantwoordelijk voor het beheer bij de beheerorganisaties van de diversie standaarden.		
Planning	Q1 Quickscan ontwikkelen, Q2: 2 adviezen, Q3 1 adviezen, Q4: 1 advies; continu promotie en bijdragen aan....		
Besteding budget	FTE BFS: 0,5 Uitwerking Quickscan en positioneringplaat: 40.000 4* 10.000 euro voor 4 adviezen, waarvan 2 voor Logius en 2 extern Budget voor overige kennisdelingsbijeenkomsten ed: € 20.000,-		

2.3.4 Dossier: Voorzieningen

Voorzieningen	
Dossierhouder	Marijke Abrahamse
Forumspansoren	Cor Franke; Guus Bronkhorst; Maarten Hillenaar Michiel Stal; Nico Westpalm van Hoorn
Aanleiding dossier	Uit instellingsbesluit: <i>het adviseren over een toetsingskader voor het ontwikkelen, beheren en gebruiken van basisvoorzieningen en elektronische diensten voor overheidsbrede toepassing, waaronder een procedure voor het maken van een lijst;</i> In 2010: Verzoek van BZK DRI om een procedure te ontwikkelen, mede i.h.k.v. NUP Vanaf 2011: eigenstandig doorgezet door Forum
Relatie standaardisatie, lijsten open standaard-en en adoptie.	Procedure en criteria ontwikkeld op basis van en in lijn met de Standaarden-procedure. Adoptieadvies is vast onderdeel van de procedure.
Probleemhouders, beleidspartners en andere betrokkenen	BZK en EL&I zijn beleidspartners, m.n. daar waar zij grootschalig hergebruik willen bevorderen. De adoptiemaatregelen die bij erkenning van een voorziening worden getroffen zullen zich primair richten op (groepen) overheden die zich ook via het bestuursakkoord hebben verbonden aan NUP.
Specifiek doel	Grootschalige aansluiting op en het gebruik van de basisvoorzieningen van de e-overheid versnellen. Meer specifiek is het doel komen tot een situatie waarin: Het voor de betrokken partijen duidelijk is wat basisvoorzieningen zijn en welke van die basisvoorzieningen men geacht wordt te gebruiken met uitsluiting van specifieke lokale oplossingen. Doelgroep: (Semi-)publieke sector.
Resultaten in 2013	<ul style="list-style-type: none"> • 2-4 generieke voorzieningen in procedure nemen. Evaluatie van de het proces en de opbrengsten in november in College. • Bevorderen transparantie over toepassing van open standaarden binnen e-overheidsvoorzieningen.
Resultaten Communicatie	Goede positionering van Forum-/ Collegerol ten opzichte van wetgeving/ bestuursakkoord/ enz. Brede communicatie over toegevoegde waarde Ptolu-lijst Verder gedurende de procedures vergelijkbaar met communicatie rondom open standaarden. In november evaluatierapport voor College
Resultaten Internationaal	Inbreng van procedure en criteria in relevante ISA-werkgroep en informeel Netwerk

Risico's	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Risico</th> <th>Kans</th> <th>Tegenmaatregel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bestuurlijke drukte</td> <td>hoog</td> <td>Benadrukken onafhankelijke en overheidsbrede positie College. Hergebruiken 'eerder' werk (toetsen, businesscases enz).</td> </tr> <tr> <td>Spanning macro vs. microbusinesscases</td> <td>hoog</td> <td>Gebruikmaken (tijdelijk) van 'leg-uit' mogelijkheden</td> </tr> <tr> <td>Afbreukrisico voor eigenaren bij inbrengen voorziening in procedure</td> <td>middel</td> <td>Aangrijpen evt. negatieve scores als verbeterpunten en daarmee kansen</td> </tr> <tr> <td>Weerstand tegen ptolu-regime</td> <td>middel</td> <td>Toelichten ruimte die ptolu biedt in aanloop naar wettelijke verplichting. Goede adoptieadviezen geven!</td> </tr> </tbody> </table>	Risico	Kans	Tegenmaatregel	Bestuurlijke drukte	hoog	Benadrukken onafhankelijke en overheidsbrede positie College. Hergebruiken 'eerder' werk (toetsen, businesscases enz).	Spanning macro vs. microbusinesscases	hoog	Gebruikmaken (tijdelijk) van 'leg-uit' mogelijkheden	Afbreukrisico voor eigenaren bij inbrengen voorziening in procedure	middel	Aangrijpen evt. negatieve scores als verbeterpunten en daarmee kansen	Weerstand tegen ptolu-regime	middel	Toelichten ruimte die ptolu biedt in aanloop naar wettelijke verplichting. Goede adoptieadviezen geven!
	Risico	Kans	Tegenmaatregel													
	Bestuurlijke drukte	hoog	Benadrukken onafhankelijke en overheidsbrede positie College. Hergebruiken 'eerder' werk (toetsen, businesscases enz).													
	Spanning macro vs. microbusinesscases	hoog	Gebruikmaken (tijdelijk) van 'leg-uit' mogelijkheden													
	Afbreukrisico voor eigenaren bij inbrengen voorziening in procedure	middel	Aangrijpen evt. negatieve scores als verbeterpunten en daarmee kansen													
Weerstand tegen ptolu-regime	middel	Toelichten ruimte die ptolu biedt in aanloop naar wettelijke verplichting. Goede adoptieadviezen geven!														
Maatregelen algemeen: goede afstemming met BZK, EL&I en andere stakeholders (Manifestpartijen in het bijzonder)																
Afbakening	In overleg/ afstemming met BZK en EL&I															
Planning	Q1 + Q2: 2 (NUP)voorzieningen in procedure Q3: 3 ^e en 4 ^e NUP Opstellen Forumadviezen èn evaluatie voor College Q4: Besluit verdere Forum/Collegerol bij voorzieningen															
Besteding budget	BFS: 0.5 fte € 150.000															

2.3.5 Dossier: Vraagsturing

<p>Vraagsturing standaardisatie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Standaardisatiescan 2. Authenticatie, autorisatie 3. Samenhang basisregistraties 4. NORA 5. Gegevensuitwisseling in WMO en AWBZ keten 6. Geschiktheid StUF als stelselstandaard 	
Dossierhouder	Peter Waters
Forumsponsor	Nico Westpalm van Hoorn, Guus Bronkhorst, Maarten Hillenaar, Michiel Stal
Aanleiding dossier	Zowel vanuit het College als vanuit het Forum is gevraagd doelgroepen meer leidend te laten zijn bij de agendering van activiteiten van het Forum. Uitgangspunt bij dit dossier is dat partijen het Forum vragen om gericht actie te nemen. Het initiatief ligt dus niet bij het Forum. Door vraagsturing blijft expertise van het Forum beschikbaar voor digitale samenwerking binnen een sector en tussen ketenpartijen.
Probleemhouders, beleidspartners en andere betrokkenen	In principe alle sectoren van overheidshandelen. Voor de onder genoemde activiteiten zijn partners: <ol style="list-style-type: none"> 1.EL&I, TNO, sector Logistiek 2.Vertegenwoordigers verschillende overheidslagen, uitvoeringsorganisaties, beleidsmakers en bedrijven 3.Primair de Programmaraad Stelsel van Basisregistraties (PSB) en via hen project 12 Compacte RijksDienst met bijhorende stuurgroepen 4.BZK, verschillende overheidslagen, uitvoeringsorganisaties 5.VWS (Elke Buis, Langdurige Zorg), KING 6.PSB, KvK, KING,
Specifiek doel	Zes vragen zijn aangekondigd dan wel gestart: <ol style="list-style-type: none"> 1. Het beschikbaar krijgen van een herbruikbare standaardisatie scan waarmee een sector zelf in een specifiek domein kan kijken of standaardisatie in een informatieketen economische winst kan opleveren; 2. Het beschikbaar krijgen van een uitbreiding op de handreiking betrouwbaarheidsniveaus met machtigingen, wilsbeschikkingen, machine2machine communicatie, retourstromen en single sign on. 3. Het beschikbaar krijgen van een vernieuwde stelselcatalogus die zowel duidelijkheid geeft over betekenissen van begrippen als over de geschiktheid van die betekenis voor het eigen werkproces. 4.Het beschikbaar krijgen van nadere uitwerking van NORA 5.Standaardisering gegevensuitwisseling in AWBZ en WMO ketens 6.Inventariseren of StUF gebruikt kan worden als stelselstandaard voor de gegevensuitwisseling tussen de basisregistraties, het gemeentelijke domein en overige afnemers

	Wanneer andere vragen ontvangen worden zal telkens aan het Forum de keuze worden voorgelegd of binnen de begroting een gevraagde activiteit zinvol kan worden opgepakt.																					
Resultaten in 2013	Ad1.een getest scaninstrument, additioneel advies aan 2 sectoren, doorontwikkeling scan instrument Ad2.nieuwe versie van de Handreiking betrouwbaarheidsniveaus Ad3.adviezen aan zowel de Stuurgroep Stelselcatalogus als de Stuurgroep Werkend Stelsel van de PSB Ad4.bijdragen aan NORA katernen en/of Wiki Ad5.advies aan VWS over gebruik standaarden bij uitwisseling in AWBZ en WMO ketens Ad6.advies aan PSB en KING over bruikbaarheid StUF als stelselstandaard.																					
Resultaten t.a.v. Communicatie	Ad1. Publicatie scan instrument, Ad2.Publicatie nieuwe versie Handreiking Ad3. Vooralsnog geen Ad4. geen Ad5. geen Ad6. Vooralsnog geen																					
Resultaten t.a.v. Internationaal	Ad2.Een Engelse versie van de uitbreiding van de handreiking, presentatie in Europa																					
Risico's	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Risico</th> <th>Impact</th> <th>Tegenmaatregel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Ad1 te specifieke wensen</td> <td>Hoog</td> <td>Aanvulling voor 'eigen rekening'</td> </tr> <tr> <td>Ad2 te grote complexiteit</td> <td>Hoog</td> <td>Vast houden aan afgesproken focus (basisnotitie)</td> </tr> <tr> <td>Ad3 te veel aanbodgericht vanuit registraties</td> <td>Hoog</td> <td>Aandacht vragen in Stuurgroep Stelselcatalogus</td> </tr> <tr> <td>Ad4 onvoldoende budget</td> <td>Midden</td> <td>Adresseren bij College</td> </tr> <tr> <td>Ad5 onvoldoende gearticuleerde vraag</td> <td>Hoog</td> <td>Overleg met VWS</td> </tr> <tr> <td>Ad6 onvoldoende committment aanbieders en afnemers</td> <td>Hoog</td> <td>Steun vanuit PSB</td> </tr> </tbody> </table>	Risico	Impact	Tegenmaatregel	Ad1 te specifieke wensen	Hoog	Aanvulling voor 'eigen rekening'	Ad2 te grote complexiteit	Hoog	Vast houden aan afgesproken focus (basisnotitie)	Ad3 te veel aanbodgericht vanuit registraties	Hoog	Aandacht vragen in Stuurgroep Stelselcatalogus	Ad4 onvoldoende budget	Midden	Adresseren bij College	Ad5 onvoldoende gearticuleerde vraag	Hoog	Overleg met VWS	Ad6 onvoldoende committment aanbieders en afnemers	Hoog	Steun vanuit PSB
Risico	Impact	Tegenmaatregel																				
Ad1 te specifieke wensen	Hoog	Aanvulling voor 'eigen rekening'																				
Ad2 te grote complexiteit	Hoog	Vast houden aan afgesproken focus (basisnotitie)																				
Ad3 te veel aanbodgericht vanuit registraties	Hoog	Aandacht vragen in Stuurgroep Stelselcatalogus																				
Ad4 onvoldoende budget	Midden	Adresseren bij College																				
Ad5 onvoldoende gearticuleerde vraag	Hoog	Overleg met VWS																				
Ad6 onvoldoende committment aanbieders en afnemers	Hoog	Steun vanuit PSB																				
Afbakening	Beheer ontwikkelde instrumenten (ad1 en ad 2) hoort tot reguliere activiteiten. Nieuwe verzoeken worden ter beoordeling aan Forum voorgelegd.																					
Planning	Ad1 Q1 en Q2, 0.2 fte Ad2 Q1, 0.2 fte Ad3 Q1 t/m Q4, 0.2 fte Ad4 Q1 t/m Q4, 0,2 fte Ad5 Q1 t/m Q4, 0,2 fte Ad 6 Q1 en Q2, 0,2 fte Overig PM																					
Besteding budget	Ad1 €30.000 Ad2 €20.000 Ad3 € --- Ad4 geen Ad5 €20.000 Ad6 €25.000 Overig: PM																					

2.3.6 Dossier: Vraagsturing: Semantiek

Semantiek	
Dossierhouder	Marijke Abrahamse
Forumspansoren	Cor Franke; Marcel Reuvers
Aanleiding dossier	Kerntaak cf. instellingsbesluit: 'het monitoren ... en doen van voorstellen voor de ontwikkeling en adoptie van semantische standaarden voor met name domeinoverstijgende toepassingen' Aanleiding voor het project Landkaart Semantiek: Collegevraag naar hoe verschillende semantiekbenaderingen zich tot elkaar verhouden.
Relatie standaardisatie, lijsten open standaarden en adoptie.	Semantische standaarden vormen een specifiek type standaarden op de lijst. In het dossier semantiek is speciale aandacht voor domeinoverstijgende standaarden en methodieken. Zie ook: Dossier Vraagsturing: Samenhang basisregistraties
Probleemhouders, beleidspartners en andere betrokkenen	BZK en EL&I zijn beleidspartners, in het bijzonder waar zij uitwisseling en éénduidig hergebruik willen bevorderen, bijv. in het Stelsel van basisregistraties en Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst - project 12 . Semantiekvraagstukken worden m.n. (h)erkend bij (grote) uitvoeringsorganisaties en in Ketensamenwerkingsverbanden. In het kader van het project 'Landkaart semantiek' is een klankbordgroep van experts uit m.n. ook uitvoeringsorganisaties gevormd. Deze 'community' wordt actief onderhouden.
Specifiek doel	Bevorderen van semantische interoperabiliteit waardoor maatschappelijke baten als éénmalige uitvraag van gegevens en hergebruik worden gerealiseerd. Subdoel: Bieden van inzicht in de veelheid van semantische benaderingen, wanneer deze toe te passen en hoe ze zich tot elkaar verhouden in de Landkaart Semantiek (versie 1 ontwikkeld in 2012)
Resultaten in 2013	Doorontwikkelde Landkaart semantiek: - Ondersteunen en stimuleren van de community - uitgebreid met minimaal 10 benaderingen; - toegankelijk via internet; - ingeregeld beheer; - koppeling met architectuur/ NORA;. - Landkaart in gebruik: minimaal 3 casussen; - Engelse vertaling. Ondersteunen van domeinoverstijgende initiatieven > op basis van vraagsturing (zie ook dossier vraagsturing). Door bij te dragen aan methodische doorontwikkeling, opleidings- en/of communicatieproducten (voorwaarde hiervoor is dat resultaten volledig open zijn) en aan modelleercasussen over organisatie- of domeingrenzen heen.
Resultaten Communicatie	Landkaart toegankelijk, beschikbaar via webomgeving Presentaties Landkaart in expertgremia (minstens 3) Track over Landkaart op een symposium of congres Engelse vertaling laten maken
Resultaten internationaal	Presentatie over de Landkaart in de Netwerkgroep en/of inbreng in relevante EU-werkgroep

Risico's	Risico Landkaart	Kans	Tegenmaatregel
	Te veel experttool	middel	Communicatie gericht op bestuurder: belang van semantiek
	Schotten tussen verschillende methoden en benaderingen werken belemmerend voor gebruik	middel	feed back van experts vragen, open beheer
Afbakening	Het Forum zal geen voortrekkersrol nemen t.a.v. het zelf ontwikkelen of stimuleren van specifieke methoden.		
Planning	<u>Landkaart:</u> Q1 Voorstellen beheer en relatie met architectuur/ NORA; Realisatie beschikbaarheid; Voorstellen doorontwikkeling (m.n. review en uitbreiding). Q2 Organiseren beheer, minimaal 2 presentaties verzorgd; Realisatie doorontwikkeling en 2 cases begeleid; Q1-Q4 community onderhouden, communicatie, monitoring. <u>Ondersteunen Domeinoverstijgende initiatieven:</u> PM		
Besteding budget	BFS: 0,6 fte <u>Landkaart:</u> Doorontwikkeling: € 50.000 Communicatie en beheer: € 30.000 Cases: € 20.000 <u>Ondersteunen Domeinoverstijgende initiatieven:</u> PM		

2.3.7 Horizontaal dossier: Internationaal

Internationaal	
Dossierhouder	Joris Gresnigt
Forumsponsor	Simon Spoormaker Steven Luitjens
Aanleiding dossier	Gegevensuitwisseling houdt niet op bij de grens, standaardisatie van die uitwisseling ook niet. Alle dossiers in dit werkplan hebben dan ook een internationale component. Om ervoor te zorgen dat het Forum effectief internationaal opereert, de verschillende inbrengen in samenhang internationaal kan inbrengen en vanuit één aanspreekpunt, is ervoor gekozen om internationaal als apart dossier te behandelen.
Relatie standaardisatie, lijsten open standaarden en adoptie.	Bijna al de standaarden op onze lijsten zijn internationaal of zijn een profiel op een internationale standaard. Standaarden die verplicht worden in Brussel zullen wij ook moeten invoeren. Daarnaast heeft de Europese Commissie ook zelf processen en criteria om standaarden te selecteren.
Probleemhouders, beleidspartners en andere betrokkenen	Op beleidsniveau zijn BZK en EL&I verantwoordelijk op dit dossier. BZK voor de ISA groepen (B&I), en internationale CIO afstemming (OBR). EL&I voor het Multi Stakeholder Platform en workpackage 3 van de eSense pilot. Het Forum ondersteunt beide ministeries door stukken te reviewen, nieuwe ideeën aan te dragen, standpunten te formuleren, naar bijeenkomsten te gaan en haar (internationale) netwerk in te zetten. Uiteindelijk zijn het de uitvoeringspartijen in Nederland die zorg moeten dragen dat alles wat in Brussel wordt bedacht ook wordt ingevoerd. BFS zal dan ook de grote uitvoerders, grote gemeenten en provincies op de hoogte brengen van wat er speelt en waar mogelijk vragen om hun input. Dit zal zover mogelijk via de koepelorganisaties gaan (Manifestgroepen, G4, IPO, Dimpact).
Specifiek doel	Zorgen dat het Forum weet wat er internationaal speelt op haar onderwerpen, deze kennis kan delen met stakeholders en daarop zo nodig zal acteren zodat de Nederlandse belangen internationaal geborgd worden.
Resultaten in 2013	Inbreng van het Nederlandse standpunt bij de Europese Commissie over de in dit werkplan genoemde thema's. Adviezen over internationale thema's aan belanghebbenden. Door: <ol style="list-style-type: none"> 1. Gebruiken van het in 2012 opgerichte netwerk met Nederlandse standaardisatie vertegenwoordigers en daar informatie van uitvragen en delen voor participatie. Door het inzetten van dit netwerk kan een betere vuist gemaakt worden in Brussel, betere input worden verkregen en meer draagvlak worden gecreëerd. 2. Update van overzichtrapport internationale standaardisatie zodat de stakeholders goed geïnformeerd worden. 3. Participatie in relevante groepen van de Europese Commissie: <ul style="list-style-type: none"> - DGDIGIT: - ISA (interoperabiliteits) groepen: - CAMSS (standaarden selecteren) - SEMIC (semantische interoperabiliteit). <p>Wellicht ook NIFO (interoperabiliteitsraamwerken), EIS (interoperabiliteitsstrategie) en EIF (interoperabiliteitsraamwerk). + eventuele nieuwe activiteiten</p>

	<p>ingebracht in het ISA werkplan 2013. DGConnect/DGEnterprise: Multistakeholder Platform, soort Forum standaardisatie op Europees niveau. DgConnect: eSens, pilot om eerdere pilots op het gebied van interoperabiliteit te verankeren.</p> <p>4. Participatie in het internationale partnernetwerk met gelijk gestemde landen op standaardisatiegebied. Hierdoor kan beter een vuist in Brussel worden gemaakt.</p>												
Resultaten t.a.v. Communicatie	Informatie verspreiden over internationale standaardisatie onder onze stakeholders. Hiervoor spreken op nationale en internationale bijeenkomsten over wat er internationaal speelt, waarom dit belangrijk is en wat er gedaan moet worden en het uitdelen van het internationale overzicht. Verdere verspreiding van internationaal nieuws via Twitter.												
Risico's	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Risico</th> <th>Impact</th> <th>Tegenmaatregel</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Te grote scope. Internationaal gebeurd er zeer veel door veel partijen.</td> <td>Medium</td> <td>Focussen op de toegevoegde waarde van het Forum en waar anderen zich niet mee bezighouden. Acteren waar vraag is.</td> </tr> <tr> <td>Onvoldoende afstemming met stakeholders, waardoor er geen gedragen (NL) standpunt is.</td> <td>Medium</td> <td>Gebruik maken van het internationale partnernetwerk en netwerk met nationale standaardisatie vertegenwoordigers om voor en na te bespreken.</td> </tr> <tr> <td>(Niet op tijd) toegang tot relevante stukken en data van bijeenkomsten.</td> <td>Medium</td> <td>Goede procesafspraken maken.</td> </tr> </tbody> </table>	Risico	Impact	Tegenmaatregel	Te grote scope. Internationaal gebeurd er zeer veel door veel partijen.	Medium	Focussen op de toegevoegde waarde van het Forum en waar anderen zich niet mee bezighouden. Acteren waar vraag is.	Onvoldoende afstemming met stakeholders, waardoor er geen gedragen (NL) standpunt is.	Medium	Gebruik maken van het internationale partnernetwerk en netwerk met nationale standaardisatie vertegenwoordigers om voor en na te bespreken.	(Niet op tijd) toegang tot relevante stukken en data van bijeenkomsten.	Medium	Goede procesafspraken maken.
	Risico	Impact	Tegenmaatregel										
	Te grote scope. Internationaal gebeurd er zeer veel door veel partijen.	Medium	Focussen op de toegevoegde waarde van het Forum en waar anderen zich niet mee bezighouden. Acteren waar vraag is.										
	Onvoldoende afstemming met stakeholders, waardoor er geen gedragen (NL) standpunt is.	Medium	Gebruik maken van het internationale partnernetwerk en netwerk met nationale standaardisatie vertegenwoordigers om voor en na te bespreken.										
(Niet op tijd) toegang tot relevante stukken en data van bijeenkomsten.	Medium	Goede procesafspraken maken.											
Afbakening	<p>Het Forum zal zich niet verdiepen in internationale sectorale standaardisatie.</p> <p>Het Forum is niet beleidsverantwoordelijk op dit dossier.</p>												
Planning	Doorlopend Q1-Q4. Het overzichtrapport wordt in Q4 opgeleverd.												
Besteding budget & fte	€ 45.000,- voor een update van het overzichtrapport internationale standaardisatie en ondersteuning bij het nationale netwerk. 0.4 fte intern.												

2.3.8 Horizontaal dossier: Communicatie

Communicatie	
Dossierhouder	Monique Dassen
Forumsponsor	Nico Westpalm van Hoorn
Aanleiding dossier	Effectiviteit van de collegebesluiten en activiteiten van het Forum staan of vallen met de bekendheid ervan. Communicatie dient tevens ter voorkoming van het worden van het 'best bewaarde geheim' van Logius / de overheid. Overheden moeten weten van het bestaan van het werk van Forum en College Standaardisatie.
Relatie standaardisatie, lijsten open standaarden en adoptie.	Zonder communicatie erover zijn de lijsten met open standaarden een dood ding.
Probleemhouders, beleidspartners en andere betrokkenen	Stakeholders/Beleidspartners <ul style="list-style-type: none"> - Forum en College Standaardisatie - VNG en KING - ECP - Logius
Doelgroepen	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuurders Rijk (Collegeleden, CIO's, SG's en DG's) - Bestuurders van de Manifestgroep partijen en andere uitvoeringsorganisaties. - Bestuurders van gemeenten, waterschappen en provincies. - Bestuurders in het bedrijfsleven via VNO-NCW en MKB-NL - Standaardisatie organisaties en beheerders van standaarden - Gebruikers (architecten, IT-deskundigen, projectleiders) - Inkopers (van software) - Leveranciers van software
Specifiek doel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verder uitbreiden van de bekendheid met Forum en College Standaardisatie (als instituut) bij overheid en markt en vergroten van de kennis over wat Forum en College Standaardisatie doen. Ter bestendinging / versterking van de relatie met de verschillende doelgroepen. 2. Bekendheid genereren voor het onderwerp standaardisatie in het algemeen en de lijsten met open standaarden in het bijzonder zodat adoptie/gebruik van deze open standaarden binnen de overheid toeneemt. <p>Strategie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Positioneren van Forum en College Standaardisatie (het instituut) als HET adviesorgaan/kenniscentrum voor standaardisatie, open standaarden en de adoptie ervan. - Daar waar het om digitale standaardisatie gaat, zichtbaarheid en eventueel aanwezigheid creëren voor betrokkenheid van Forum en College Standaardisatie (bijv. tijdens evenementen als ECP Jaarcongres of het hosten van discussies op webfora). - Blijven agenderen van standaardisatie en open standaarden

	<p>door het doorlopend communiceren van actualiteiten, behaalde successen en mijlpalen rondom (de lijsten met) open standaarden en van/over Forum en College Standaardisatie.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Concretiseren/versimpelen van de boodschap door steeds opnieuw benoemen wat nut/noodzaak van standaardisatie en het gebruik van open standaarden zijn, voor de overheid en de maatschappij. In communicatie is interoperabiliteit een te lastig begrip gebleken, daarom focus op (digitale) standaardisatie. - In opvolging van (het nog te realiseren) marketingplan voor de adoptie van standaarden zal worden gekozen voor een doelgroepgerichte communicatie-aanpak waarbij de samenwerking met partners zoals KING en ECP wordt gezocht. Waar marktpartijen en rol hebben bij de adoptie van standaarden worden deze actief benaderd en betrokken.
Resultaten in 2013	<ul style="list-style-type: none"> - Communicatieplan voor de promotie van open standaarden van de PToLU-lijst aan de hand van gekozen product/markt-combinaties. - Standaardisatie/adoptie van open standaarden van de PToLU-lijst staat op de agenda van bestuurders binnen de overheid. - Bekendheid van de lijsten met open standaarden bij specifieke (semi) publieke doelgroepen is toegenomen tov huidige situatie. - Bekendheid van de lijsten met open standaarden bij specifieke marktpartijen (bijvoorbeeld softwareleveranciers) is toegenomen tov huidige situatie. - Adoptie van standaarden van de lijsten is toegenomen bij gemeenten en andere uitvoeringsorganisaties. - Nieuwe publicaties over betrouwbaarheidsniveaus, multi-media formaten en nog enkele andere onderwerpen, mogelijk rondom semantiek en adoptie. - Deelname aan verschillende adoptiebevorderende bijeenkomsten (zgn plugfests, testevents en comingoutparties) voor standaardisatie in het algemeen en open standaarden in het bijzonder.
Resultaten t.a.v. Communicatie	n.v.t.
Resultaten t.a.v. Internationaal	PM
Risico's	Gebrek aan interesse of gevoel van urgentie voor het onderwerp bij doelgroepen of (bestuurlijk) onwil/onvermogen om er daadwerkelijk mee aan de slag te gaan.
Afbakening	Focus op digitale standaardisatie binnen de overheid en op open standaarden van de PToLU-lijst.
Planning	Continu/gedurende het hele jaar. Hoogtepunten liggen bij Q2 en Q4 voor evenementen.
Besteding budget	Voor de uitvoering van de communicatie-activiteiten (incl. inhuur van een communicatieadviseur) wordt een bedrag van € 200.000,= van het totale budget gevraagd.

